

У 1995-96 роках мною писалась і газетою "Володимирецький вісник" друкувалась історія Володимирця з найдавніших часів до 1917 року.

Після цього 15 серпня 1997 року Українське геральдичне товариство (за підписом голови товариства, наукового співробітника Інституту української археографії та джерелознавства Андрія Гречила) надіслало у Володимирецьку селищну раду листа-рекомендацію щодо символіки нашого містечка. У листі недвозначно висвітлюються деякі факти з історії Володимирця, і цим самим документально підтверджується, поглиблюється і уточнюється дещо з надрукованої мною історії.

Оскільки багато хто з нас цікавиться своєю минущиною, то у спілкуванні часто спалахують стихійні дискусії, під час яких висловлюються певні сумніви щодо наведених мною фактів. З цієї причини вважаю потрібним навести тези з надісланого геральдичним товариством листа.

Володимирець здавна користувався міськими правами. Оскільки не вдалося виявити давнього символу міста, було запропоновано нові проекти герба та прапора, що розкривають його історію (дзвін вказує на давній містцевий промисел, а півмісяць з мечами та зірка є елементами родового герба Четвертинських).

Авторами обох проектів є А. Гречило та Ю. Терлецький. Ними ж подається пояснення змісту герба та прапора.

Час виникнення Володимирця й досі залишається невідомим. У поборовому реєстрі Луцького повіту за 1570 рік містечко згадується як "давнє поселення". На той час воно було власністю Івана Кердея Мнишинського, пізніше переходить до Чарторийських, згодом -- до Паців, а в першій половині XVII століття ним вже володіють Четвертинські.

У Володимирці було споруджено оборонний замок. Містечко неодноразово зазнавало значних руйнувань під час воєнних дій. Значну роль у його розбудові відіграла волинська родина князів Четвертинських, котрі взяли своє прізвище від містечка Четвертні (тепер -- село Маневицького району). Гілка роду, котра

володіла Володимирцем, використовувала герб із зображенням півмісяця ріжками вниз, у якого встромлено два мечі, а знизу -- шестипроменева зірка (правда, деякі пізніші гербовники подавали гербові фігури у зворотному порядку).

Багато представників цього княжого роду збере-

ти міську печатку з власним гербом, проте жодної згадки про її вигляд у "привілеї" немає. За тогочасною практикою герб обирався на місці або власником, або самими міщанами, однак проведені пошуки в українських, російських та польських архівах не увінчалися успіхом.

Відомо, що в XVII столітті у Володимирці був поширений досить рідкісний ливарський промисел по виготовленню дзвонів, який поставчався рудою з села Рудка. Правда, згодом це ремесло забуло-

ся, містечко поступово занепало, й у 1870 році тут працювали тільки чотири магазини, винокурня та 10 дрібних ремісників. На кінець XIX століття у Володимирці було 149 домів і проживало 1083 мешканці. Ще зберігалися сліди замку та міських валів. Відбувалися щорічно чотири ярмарки.

У нових символах, як бачимо, розкривається історія містечка: підкреслюється роль князів Четвертинських у розвитку Володимирця (півмісяць з мечами та зірка -- елементи їхнього родового герба), відображається його значення як укріпленого поселення та вказується на характерний містцевий промисел (дзвін є символом пильності й оборони від ворожих нападів, а також означає ливарне ремесло).

Відновлюючи традицію й містцеве прапорництва, зроблено відповідно й прапор містечка. Він може застосовуватись і з додатковим горизонтальним кріпленням як хоругва.

Маємо надію, що науковий розвиток української геральдики та прапорництва сприятиме відновленню нашої історичної пам'яті і вікових культурних традицій. Проблема так званої муніципальної геральдики стає актуальною ще й тому, що з прийняттям нової Конституції України та закону про містечце самоврядування передбачається реальне запровадження самоуправління на місцях, і тоді особливого значення набуде й символіка окремих населених пунктів.

Як відомо, селищна рада схвалила запропоновані проекти символіки і прийняла їх до використання.

Сергій ЛУНКОВСЬКИЙ,
вчитель історії,
пенсіонер.

Повертаючись до надрукованого

Символіка Володимирця та його історія

ли батьківську віру й активно боролися проти полонізації та окатоличення. Серед них варто згадати брацлавського підкоморія Стефана Яковича Четвертинського, лідера православно-консервативного угруповання української знаті, приятеля гетьмана Петра Сагайдачного і непримиренного противника єзуїтів, що зрештою перешкодило йому зайняти значніші державні посади в Речі Посполитій.

Старанням його сина, князя Стефана Стефановича, їхнє спадкове місто Володимирець отримало 4 червня 1667 року привілей на самоврядування за Магдебурзьким правом та ряд пільг. Містечко стояло пустою, оскільки мешканці, як зазначено в документі, "через заворушення теперішніх часів" порозбігалися. Щоб відродити економічне життя

та привабити нових поселенців, володимирецьких міщан звільнили на 12 років від сплати чиншів, податків, контрибуцій, жовнірських постоїв та інших повинностей.

Місто виводилося з-під юрисдикції воевод, каштелянів, підкоморіїв, старост та інших королівських урядників, а в усіх своїх справах міщани мали судитися перед війтом або власником міста за "артикулами" Магдебурзького права. Дозволялося також проводити у Володимирці три щорічні ярмарки: "один на свято грецьке (тобто православне) нового року, себто свято св. Василя -- на п'ять тижнів, другий -- на свято грецьке Вознесення Господнього -- на три тижні, а третій -- на Воскресіння Пречистої Діви Марії -- на шість тижнів" та щотижневі торги у неділю та п'ятницю.

Очевидно, містечко з того часу мало використовувати